

Verslag Cultuur- en Erfgoeddebat Apeldoorn

28 oktober 2019

Het Cultuur- en Erfgoeddebat is op maandag 28 oktober 2019 georganiseerd als aftrap van het proces om tot een nieuwe cultuur- en erfgoednota te komen. Tijdens dit debat gingen de verschillende cultuur- en erfgoedpartijen met elkaar in gesprek over belangrijke thema's, vraagstukken en gezamenlijke ambities.

1 Plenaire deel

Na de openingswoorden van de wethouder Cultuur en de toelichting op het programma door gespreksleider Ellen Luten, presenteerde DSP-groep het proces voor de totstandkoming van de nieuwe cultuur- en erfgoednota's. Naast de burgerenquête die in oktober is uitgezet, vormt o.a. het Cultuur- en Erfgoeddebat samen met verschillende gesprekken in het veld en binnen de vakgroepen, input voor de nieuwe nota's. Uiteindelijk zullen cultuur en erfgoed ieder een eigen nota krijgen, die overlap hebben in een gezamenlijk inleiding/ambitie.

Vervolgens werden er vier stellingen aan de aanwezigen voorgelegd. Het doel van de stellingen was om iedereen in de denk-modus te zetten, er zullen verder geen conclusies aan deze uitkomsten worden verbonden.

2 Input van de thematafels

Na de pauze gingen de aanwezigen in groepen uiteen om binnen vijf thematafels met elkaar in gesprek te gaan. Iedere groep kreeg per tafel 10 minuten tijd om over het thema te discussiëren en hun input op te schrijven. De onderstaande uitwerking geeft verslag van de discussie per tafel. Deze input is gevormd door de verschillende meningen van de aanwezigen en zal alles behalve volledig zijn. Om deze reden zal deze input als inspiratie dienen voor de nieuwe nota's, en niet een-op-een worden overgenomen.

2.1 Vernieuwing: Ruimte voor nieuwe ideeën

Ambitie

De centrale ambitie aan deze tafel is meer samenwerken om de vijver groter te maken en ruimte voor experiment te creëren. Dit kan door, samen met de overheid, bedrijven te betrekken in de financiering voor vernieuwing. Ook werd mentorschap vanuit bestaande instellingen voor startende initiatieven en jonge makers genoemd.

Wat gaat goed?

Er vindt al veel vernieuwing en innovatie in het veld plaats. Ook ontstaan er al nieuwe initiatieven, zoals Apeldoorn Photo. Wat betreft subsidies is er ook veel goed geregeld. Hierbij werd de subsidie bij het Erfgoedplatform, de springplanksubsidie voor festivals en het integreren van projecten van derden in subsidies van o.a. Gigant genoemd. Ook werd aangegeven dat we moeten continueren wat er al is, en niet moeten vernieuwen om het vernieuwen.

Wat kan beter?

Bij wat goed gaat werd de kanttekening geplaatst dat er innovatie mist. Veel komt vanuit de bestaande (gesubsidieerde) organisaties, er mag meer ruimte komen voor initiatieven buiten de bestaande instanties. Hiervoor kunnen kaders worden gesteld binnen de bestaande subsidies. Er kan worden gedacht aan: meer ruimte voor nieuwe spelers, het ondersteunen van projecten door bv. Gigant en ACEC, expliciet maken voor welke vernieuwingen geld wordt vrijgemaakt, meer bekendheid geven aan beschikbare fondsen en meer middelen voor het gevefonds en andere gezamenlijke subsidies. Daarnaast zou het makkelijker moeten worden om uitgaven over te hevelen naar volgend jaar. Ook werd matching van de gemeente voor projecten gefinancierd door (rijks)fondsen en het aanbieden van accommodaties tegen een gereduceerde prijs als suggesties gegeven.

2.2 Participatie: Betrokkenheid bij cultuur en erfgoed

Hoofdrolspelers

Als hoofdrolspelers binnen cultuur- en erfgoedparticipatie werden de volgende partijen genoemd:

- 🕒 Publiek, scholen en vrijwilligers
- 🕒 Cultuurinstellingen
 - CODA
 - Gigant
 - Orpheus
 - Organisaties voor talentontwikkeling (zoals NJON)
- 🕒 Verenigingen/Clubs
- 🕒 Erfgoedorganisaties
- 🕒 Festivalorganisaties
- 🕒 Lokale initiatiefnemers gericht op mensen met beperkingen

Ambitie

De ambitie op het gebied van participatie blijkt tweeledig. Focus op de groepen die een zetje nodig hebben, maar vergeet niet de inhoudelijke ambitie. Inhoudelijk werd de nadruk gelegd op wat we met cultuur- en erfgoedbeleid willen bereiken, namelijk een doorlopende talentontwikkeling; actief en voor iedereen. Iedereen moet de kans krijgen een interesse te ontwikkelen, passief en/of actief. Talent is daarbij niet vereist, nieuwsgierigheid wel.

Wat gaat goed?

Het huidige culturele aanbod biedt al veel mogelijkheden tot participatie en moet zeker blijven, wel kan de organisatie beter. Ook de participatie bij het onderhouden van het culturele erfgoed gaat goed. Verschillende organisaties houden zich specifiek met participatie bezig. Zo is Orpheus erg betrokken bij de samenleving en is er een goede samenwerking met scholen. Gigant zet zich in voor jeugdparticipatie, met een goede ondersteuning vanuit de gemeente.

Wat kan beter?

Er is behoefte om beter zicht te krijgen op de participatiegraad in Apeldoorn en de knelpunten in kaart te brengen. Volgens de aanwezigen kunnen organisaties beter zichtbaar zijn, en verbindingen aangaan met andere instellingen. Het wordt belangrijk bevonden om de jeugd / jongeren meer te betrekken bij cultuur en erfgoed, zij zijn immers het bezoek van morgen. Daarbij moet er meer oog voor talent zijn. In

de openbare ruimte moet er meer gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden om kunst en cultuur naar de jeugd toe te brengen en specifieke doelgroepen op te zoeken. Cultuur en uitgaan dicht bij elkaar brengen, was een van de suggesties. Ook meer subsidie voor participatie werd als stimulans genoemd.

2.3 Zichtbaarheid: Cultuur en erfgoed in de openbare ruimte / het landschap

Ambitie

Volgens de aanwezigen moeten inwoners en bezoekers beter worden geïnformeerd en 'onderwezen' over cultuur en erfgoed in de openbare ruimte, want er is veel maar niet altijd direct zichtbaar. Toevoegen van bewegwijzering en infopanelen in de openbare ruimte, meer gebruik maken van QR codes, goede websites en een centrale sturing en vindplaats van informatie werden als suggesties gegeven. Daarnaast is het belangrijk cultuur en erfgoed te blijven beschermen, koesteren en herstellen. Ook mag het ambitieniveau in de binnenstad verder omhoog, want er is ook nog veel lelijkheid; minder steen en meer groen. Beleving van kunst, cultuur en erfgoed in de openbare ruimte is belangrijk om inwoners en bezoekers te verleiden om meer onderzoek te gaan.

Wat gaat goed?

Er is een goede collectie van kunst in de openbare ruimte in Apeldoorn. Er ligt een mooi fundament op het gebied van cultuur en erfgoed, daar kunnen we nu verder op voortbouwen.

Wat kan beter?

De algemene zichtbaarheid en informatievoorziening kan beter. Enerzijds is de digitale zichtbaarheid en vindbaarheid (mensen moeten weten dát en wáár ze online info kunnen vinden) belangrijk, anderzijds kan er ook fysiek in de openbare ruimte meer aandacht voor worden gevraagd (bewegwijzering, meer openbare zuilen voor affiches etc.). Beter aanhaken op wat er al is en meer van elkaar leren door te combineren en samen te werken, kan daarbij helpen. Ook kan er meer ruimte worden gemaakt voor nieuwe initiatieven, met name op het gebied van beleefbaarheid. Denk aan meer aandacht voor festivals in de openbare ruimte, openbare ruimtes als podium bv. in de vorm van (vergunning)vrije optreedplekken en het toevoegen van groene streetart. Cultuur en erfgoed kan beter aansluiten bij en bijdragen aan citymarketing. Door clusteringen aan te brengen, kan er worden gewerkt aan herkenbaarheid voor de langere termijn. Hang er een Apeldoorns thema aan ('de boomfactor') en ga dat cultureel versterken. Daarmee kan worden gewerkt aan een duidelijke programmering van jouw stad, centrum, dorp en wijk. Tot slot moet er niet alleen aandacht zijn voor het materieel (gebouwd) erfgoed, maar ook het immaterieel erfgoed (verhalen en multiculturele heden en verleden) meer zichtbaar maken.

2.4 Inclusiviteit: Iedereen doet mee

Ambitie

De ambitie op het gebied van inclusiviteit is: Geen beperkingen, iedereen moet kunnen meedoen. Dat betekent cultuur en erfgoed voor iedereen van 0 tot 100+, toegankelijkheid voor meer en minder validen en het doorbreken van taalbarrières door het aanbieden van een uitnodigend aanbod voor nieuwe Nederlanders/Apeldoorners.

Wat gaat goed?

Er is al veel te doen in Apeldoorn, er is een groot aanbod voor alle achtergronden en portemonnees. Specifiek werd de vernieuwde programmering van het Drakenbootfestival genoemd. Nieuwe inwoners van Apeldoorn kunnen al rekenen op mooie aanbiedingen. Ook is er een platform voor amateurkunst, een digitaal platform voor eenpitters in de kunst.

Wat kan beter?

De zichtbaarheid van het culturele en erfgoedaanbod moet beter. Er moet meer proactief worden geïnformeerd, ook over erfgoed, de toegang tot informatie moet worden verbeterd en informatiemogelijkheden worden uitgebreid. Denk aan een duidelijke agenda voor iedereen en gebundelde informatie voor nieuwkomers. Ook meer aanbiedingen en taalondersteuning maakt het aanbod inclusiever. Het aanbod voor jongeren moet tevens worden uitgebreid met een betere programmering en populaire artiesten.

2.5 Educatie: Leren en ontwikkelen

Hoofdrolspeleers

Als hoofdrolspeleers binnen cultuur- en erfgoededucatie werden de volgende partijen genoemd:

- Scholen (Basis/middelbaar/MBO/HBO)
- Gigant
- Internationale masterclass ISMA
- CODA
- SPMA (Samenwerkende Particuliere Muziekdocenten Apeldoorn)
- Cultuurwijzer
- Kinderen
- Ouders
- Orpheus
- Tim Koldenhof

Ambitie

Aan deze tafel kwamen de aanwezigen tot de ambitie dat alle mensen, in elke levensfase opnieuw, de mogelijkheid moeten krijgen om met alle vormen van kunst, cultuur en erfgoed kennis te maken, zodat er ruimte is voor verdieping en men een leven lang kan leren en ontwikkelen. Dit betekent dat elk kind de mogelijkheid moet krijgen om tot verwondering te komen en na deze verwondering doorgroeimogelijkheden krijgt aangeboden. Cultuur- en erfgoededucatie moet niet beperkt blijven tot op school, maar gaat door tot achter de voordeur (thuis). De gemeente zou hierbij voorwaardenscheppend moeten zijn.

Wat gaat goed?

Bijna alle basisscholen (62 van de 66 scholen) in Apeldoorn zijn aangesloten bij de cultuurwijzer. Praktisch alle basisscholen komen langs bij het ASK, echter gaat dit vooral over consumeren en niet over produceren. Er is een Open Monumenten Klassen-dag, wel kan het bereik groter (nu 800 kinderen per jaar).

Wat kan beter?

Alle scholen zouden zich moeten aansluiten bij de Cultuurwijzer, ook mag erfgoed hierin meer worden opgenomen. Alle scholen zouden zich moeten aansluiten bij de Open Monumentendag en junior rondleiders aanbieden. Ook kan de geschiedenisles op school worden gekoppeld aan erfgoed om de hoek / in de directe omgeving. Wel moet de drempel voor scholen omlaag. Cultuur- en erfgoededucatie is nu nog teveel afhankelijk van enthousiaste schooldocenten, daarbij worden scholen soms overvraagd. Indien mogelijk kan cultuureducatie lokaal worden aanbesteed, het landelijk cultuureducatiebeleid zou niet leidend moeten zijn. Daarbij mist het VMBO nu nog in het beleid. Idee: laat scholen en instellingen elkaar adopteren. Ook het informeren van scholieren over beroepsmogelijkheden binnen de cultuur en erfgoedsector, werd als idee geopperd.